

Sygn. akt VI Ga 276/13

Sygn. akt VI Gz 361/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Bober

Sędziowie: SO Barbara Frankowska (spr.)

SR del. Marek Rajchert

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Krztoń

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Kancelarii Radców Prawnych (...) M. B. w P.

przeciwko: E. N. (1) i P. N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej E. N. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Przemyślu V Wydziału Gospodarczego z dnia 27 marca 2013 r., sygn. akt V GC 18/12 oraz zażalenia pozwanego P. N. na postanowienie zawarte w pkt II w/wym. wyroku

I. oddała apelację pozwaną,

II. oddała zażalenie pozwanego,

III. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego w Przemyślu adwokatowi A. C. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w P. kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu P. N. z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Okręgowym w Rzeszowie.

Sygn. akt VI Ga 276/13

Sygn. akt VI Gz 361/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 stycznia 2014 r.

W pozwie z dnia 19 stycznia 2012 r. powód M. B. żądał zasądzenia od pozwanych P. N. i E. N. (1) kwoty 20.951,27 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 maja 2011r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód podał, iż prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 17 lutego 2011r. sygn. V GNc 112/11 Sąd Rejonowy w Przemyślu zasądził na jego rzecz od (...) (...) (...) Spółki z o.o. w P. kwotę 20.951,27 zł z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. Po wszczęciu egzekucji komorniczej na podstawie tytułu wykonawczego okazała

się ona bezskuteczna, poza wyegzekwowaną kwotą 1.822,63 zł, którą zaliczono na koszty i odsetki do dnia 9.05.2011r. Członkami zarządu dłużnika są pozwani P. N. i E. N. (1). Powód podał, iż dochodzi zapłaty na podstawie art. 299 ksh o odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki w razie bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce.

Wyrokiem zaocznym z dnia 26 marca 2012 r. sygn. V GC 218/12 Sąd Rejonowy w Przemyślu uwzględnił żądanie pozwu w całości.

Wyrok zaoczny, wysłany pozwanym na adres wskazany w pozwie, został w stosunku do nich złożony w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia wobec niepodjęcia w terminie (zarządzenia z 30.04.2012r. k. 26 i 27).

Pozwani pismami z dnia 27 i 28 września 2012r. (k. 32-38) złożyli wnioski o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwów, wskazując na nieprawidłowość adresu podanego w pozwie i zarzucając brak zamieszkiwania pod wskazanym adresem. Pozwana E. N. (1) przedłożyła kserokopię trzech kolejno wydawanych jej dowodów osobistych dla wykazania adresu miejsca zameldowania pod innym adresem niż wskazany w pozwie (k. 50-53).

Sąd Rejonowy w Przemyślu, po przeprowadzeniu rozprawy i postępowania dowodowego w przedmiocie wniosków pozwanych o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwów, postanowieniem z dnia 5 grudnia 2012r. (k. 96) przywrócił pozwanej E. N. (2) termin do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego i oddalił wniosek pozwanego P. N. w tym przedmiocie.

Ostatecznie więc jedynie pozwana E. N. (2) zaskarżyła powyższy wyrok zaoczny w całości sprzeciwem z dnia 28 września 2012r. i wniosła o jego uchylenie, oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana zarzuciła, iż powód nawet nie uprawdopodobnił niedopełnienia przez pozwaną jako członka zarządu obowiązków, które rodziło by jej odpowiedzialność.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2013 r. sygn. akt V GC 18/12 Sąd Rejonowy w Przemyślu utrzymał w całości wyrok zaoczny z dnia 26.03.2013 r. w stosunku do pozwanej E. N. (1) (pkt I), odrzucił sprzeciw pozwanego P. N. (pkt II) i zasądził od pozwanej na rzecz powoda koszty postępowania.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że nakazem zapłaty z dnia 17 lutego 2013r. sygn. V GNc 112/11 Sąd Rejonowy w Przemyślu zasądził od (...) of (...) (...) – (...) (...)Prawni na rzecz M. B. kwotę 20.951,27 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 stycznia 2011r. do dnia zapłaty oraz koszty sądowe w kwocie 1.048 zł. Powyższy tytuł egzekucyjny zaopatrzonej został w klauzulę

wykonalności postanowieniem z dnia 24 czerwca 2011r. stając się tytułem wykonawczym. Wierzyciel wszczął egzekucję przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w Przemyślu w sprawie sygn. Km 26803/11. Pismem z dnia 7 grudnia 2011r. komornik poinformował wierzyciela o bezskuteczności egzekucji w stosunku do Spółki.

Pozwana w czasie powstania wierzytelności i wydania tytułu egzekucyjnego była członkiem zarządu dłużnika.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy przyjął, że roszczenie powoda jest zasadne w całości. Powód należycie wykazał bezskuteczność egzekucji przeciwko dłużnikowi - spółce z o.o. Pozwana nie zaprzeczyła zresztą, iż egzekucja była faktycznie bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji to jedyna okoliczność którą powód jest zobowiązany udowodnić w procesie przeciwko członkom zarządu na podstawie art. 299 par. 1 k.s.h. To nie na powodzie, a na pozwanych jako członkach zarządu spoczywa obowiązek wykazania okoliczności egzoneracyjnych zgodnie z art. 299 par. 2 k.s.h. Członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności jeżeli wykaże, że we właściwym czasie złożono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że nie zgłoszenie wniosku nastąpiło bez jego winy, albo że pomimo nie zgłoszenia wniosku wierzyciel nie poniósł szkody.

To właśnie pozwana nie podjęła nawet próby wykazania okoliczności uwalniających ją od odpowiedzialności.

Odnosnie sprzeciwu pozwanego od wyroku zaocznego Sąd Rejonowy wskazał, że ten został odrzucony jako spóźniony. Wcześniej na podstawie postanowienia z dnia 5 grudnia 2012r. wydanego po przeprowadzeniu rozprawy, wniosek pozwanego o przywrócenie terminu został oddalony.

Powyższy wyrok apelacją zaskarżyła pozwana E. N. (1)

w całości wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa, względnie uchylenie i skierowanie sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Pozwana zarzuciła lakoniczność uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego, niepodanie przyczyny odmowy dania wiary dowodom pozwanym, oraz niezbadanie zarzutów w przedmiocie skuteczności egzekucji przeciwko spółce. Pozwana podała, że ten sam komornik prowadzi przeciwko spółce skutecznie egzekucję.

Wyrok w pkt II zaskarżył zażaleniem pozwany reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku z dnia 27.03.2013 r. w zakresie w jakim odrzucał sprzeciw pozwanego P. N. od wyroku zaocznego z dnia 26.03.2012 r. wnosząc o jego uchylenie i rozpoznanie sprzeciwu od wyroku zaocznego. Pozwany zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych i uznanie sprzeciwu jako spóźnionego.

W uzasadnieniu wskazał, że wyrok zaoczny został doręczony na nieprawidłowy adres, na skutek wprowadzenia Sądu w błąd przez powoda. Pozwany nie wiedział o toczącym się postępowaniu, powziąwszy o nim informację podczas postępowania egzekucyjnego w dacie 28.09.2012 r.

Pełnomocnik ustanowiony z urzędu wniósł o zasądzenie nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, które to koszty nie zostały uiszczone w całości ani w części.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie, wskazał na lakoniczność zarzutów apelacji i wyjaśnił, że z majątku spółki udało się wyegzekwować jedynie kwotę 648 zł.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i stanowisko prawne wyrażone przez Sąd Rejonowy oraz przyjmuje je za własne.

Powód wywodzi swe roszczenie z art. 299 § 1 ksh stanowiącego, że jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

§ 2. Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

§ 3. Przepisy § 1 i § 2 nie naruszają przepisów ustanawiających dalej idącą odpowiedzialność członków zarządu.

Zgodnie z cyt. przepisem przesłankami odpowiedzialności są:

- istnienie określonego zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w czasie, kiedy dana osoba była członkiem zarządu spółki, oraz

- bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania przeciwko spółce czy to

w czasie pozostawania przez tę osobę członkiem zarządu, czy to już po jej odwołaniu z zarządu /tak też wypowiedział się Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 16.05.2002 r. wyrok IV CKN 933/00 LEX nr 55500 na tle art. 298 kh, znajdującego zastosowanie w obecnym stanie prawnym/.

Powód wykazał zgodnie z ciężącym na nim obowiązkiem dowodzenia, iż przysługuje mu wobec spółki (...) – (...) (...) Prawni sp. o.o. w P. wierzytelność objęta tytułem egzekucyjnym, okoliczność, iż w dacie jej powstania pozwana pełniła funkcję członka zarządu tej spółki nie była w sprawie kwestionowana.

Powód wykazał także kolejną przesłankę z art. 299 ksh, a to iż egzekucja wobec spółki okazała się w zakresie dochodzonych kwot bezskuteczna,

powołując się na postanowienie komornika z dnia 7.12.2011 r., z którego wynikała bezskuteczność egzekucji. Komornik wskazał, że uzyskano wyłącznie kwotę 1 822,63 zł, która pokryła jedynie koszty postępowania i częściowo odsetki, egzekucja ze wskazanego przez wierzyciela mienia nie przyniosła rezultatu, postępowanie w trybie art. 801 kpc i art. 761 kpc nie doprowadziło do wyjawienia majątku dłużnika.

Powyższe w ocenie Sądu Okręgowego, było wystarczającym do uznania bezskuteczności egzekucji z majątku spółki przysługującej wierzycielowi wierzytelności.

Sąd miał na uwadze, że istota przesłanki "bezskuteczności egzekucji" w rozumieniu art. 299 ksh nie ogranicza się wyłącznie do wykazania negatywnego rezultatu zakończonego postępowania egzekucyjnego, ale polega także na wykazaniu, że stan majątkowy spółki z o.o. nie pozwala na zaspokojenie jej wierzyciela /II CSK 571/10 wyrok SN 2011-06-17 LEX nr 847124/. Bezskuteczność egzekucji może być wykazana za pomocą różnych środków dowodowych i nie jest konieczne jej stwierdzenie w postępowaniu egzekucyjnym /I CSK 34/09 wyrok SN 2009-08-26 OSNC-ZD 2010/2/57/.

Tym samym nie było koniecznym wykazanie przez powoda umorzenia postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Natomiast pismo Komornika z dnia 7.12.2011r. sygn. akt KM 26803/11(k. 6) w sposób dostateczny wykazuje bezskuteczność egzekucji wobec Spółki.

W sprzeczności od wyroku zaocznego pozwana nie podważyła bezskuteczności egzekucji, na którą powoływał się powód.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż stan majątku spółki pozwalający na wyegzekwowanie wierzytelności winien być oceniany z daty wyrokowania. Zasada ta ma zastosowanie do sądu apelacyjnego, który w polskim systemie prawnym jest organem merytorycznym, a nie tylko kontrolnym /316 kpc w zw. z art. 391 kpc/. Pozwana zakwestionowała w apelacji przesłankę

bezskuteczności egzekucji wskazując, że dalsze jej prowadzenie było skuteczne. Jednocześnie nadal nie poparła swoich zarzutów żadnymi wnioskami dowodowymi. Brak zatem było podstaw do uwzględnienia zarzutu pozwanej w zakresie przesłanki bezskuteczności egzekucji, nawet w razie potencjalnej zmiany okoliczności, jako że twierdzenia apelacji były całkowicie gołosłowne i pozostawały w sprzeczności ze stanowiskiem i dowodami przeprowadzonymi przez powoda.

Jednocześnie pozwana nie wykazała żadnej z przesłanek egzoneracyjnych zwalniających jej z odpowiedzialności, a których mowa w art. 299 § 2 ksh.

Analizując art. 299 § 2 ksh, należało stwierdzić, iż pozwana w celu uwolnienia się od w/w odpowiedzialności winna wykazać jedną

z wymienionych tam okoliczności, a to że:

-we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe

- niezgłoszenie tego wniosku nastąpiło nie z jego winy
- pomimo niezgłoszenia wniosku wierzyciel nie poniósł szkody.

Odpowiedzialność ukształtowana przez art. 299 § 1 k.s.h. służy interesowi wierzycieli i ma na celu ich ochronę, stanowiąc o zasadach i przesłankach odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w okolicznościach wskazanych w tym przepisie. Przesłanki egzoneracyjne określone w art. 299 § 2 k.s.h. mają na celu zrównoważenie sytuacji członków zarządu spółki z o.o. wobec wierzycieli, jeżeli mimo bezskuteczności egzekucji wobec spółki nie powinno się również do odpowiedzialności cywilnej pociągać tych osób, z przyczyn enumeratywnie wskazanych w powołanym przepisie. Przepis ten jest wyjątkiem od zasady odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. i do nich należy wykazanie okoliczności zwalniającej ich z odpowiedzialności względem wierzycieli spółki / III CSK 321/12 wyrok SN 2013-05-22 LEX nr 1353211/.

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

Zażalenie pozwanego P. N. także okazało się bezzasadne.

Postanowieniem z dnia 19.10.2012 r. Sąd Rejonowy w Przemyślu oddalił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego.

Jak to ustalił Sąd Okręgowy wyrok zaoczny został doręczony na wskazany w pozwie adres - ul. (...) w P.. Fakt iż pozwany zamieszkiwał pod tym adresem potwierdzało poświadczenie zameldowania wydane przez Urząd Miejski w P. z dnia 5.10.2012r. potwierdzające, że P. N. jest pod w/w adresem zameldowany na stałe od 29.08.2006r.

(k. 55). Co jest istotne także w toku postępowania sprawdzającego (...) 991/11 pozwany wskazywał Komendzie Policji w P. powyższy adres jako swój adres zamieszkania, co potwierdziła informacja uzyskana od Policji w piśmie z dnia 16.10.2012r. (k. 65). Pozwany tak na etapie postępowania przed Sądem Rejonowym, poprzedzającym oddalenie wniosku o przywrócenie terminu, jak i w postępowaniu zażaleniowym, kiedy to korzystał z pomocy pełnomocnika ustanowionego z urzędu nie sprecyzował dowodów wskazujących na okoliczność przeciwną. Tym samym doręczenie wzroku zaocznego na adres wskazany w pozwie należało uznać za skuteczne i rozpoczynające bieg do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego, postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu za zasadne, w konsekwencji zaś wniesiony sprzeciw od wyroku zaocznego za spóźniony i podlegający odrzuceniu na podstawie art. 344 § 3 kpc.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił zażalenie pozwanego na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397§ 2 kpc, o czym orzeczono w pkt II wyroku.

Orzekając w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy z urzędu w postępowaniu zażaleniowym Sąd miał na uwadze, że pełnomocnik z urzędu, w osobie adwokata A. C., został ustanowiony dla pozwanego P. N. przez Sąd Rejonowy w Przemyślu postanowieniem z dnia 9.09. (...). V Gc 18/12 (k. 189), t.j. na etapie po wydaniu wyroku z dnia 27.03.2013 r. oraz zwanego w nim rozstrzygnięcia w przedmiocie odrzucenia sprzeciwu pozwanego P. N.. Pełnomocnik podjął czynności w sprawie zapoznając się z aktami oraz uzupełniając zażalenie pozwanego P. N. na postanowienie zawarte w wyroku Sądu I instancji w przedmiocie odrzucenia jego sprzeciwu, jak też reprezentując pozwanego na rozprawie przed Sądem Okręgowym, jako Sądem II instancji.

Pełnomocnik wniósł o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu wg norm przepisanych, oświadczając że koszty nie zostały uiszczone w całości ani w części.

Przypomnieć należy przy tym, że przez orzeczenie kończące postępowanie w sprawie w danej instancji należy rozumieć wyrok albo inne orzeczenia, które trwale zamykają drogę do wydania wyroku /II CZ 207/1 postanow. SN

2012-04-12 LEX nr 1228679/. W przedmiotowej sprawie pełnomocnik pozwanego, jako wyznaczony po zakończeniu postępowania przed Sądem I instancji reprezentował go wyłącznie na etapie postępowania zażaleniowego w postępowaniu przed Sądem II instancji i z tego tytułu należy mu się wynagrodzenie.

Sąd Okręgowy miał też na uwadze, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, wprowadziło w § 14 ust. 4 pkt 3 możliwość przyznania obrońcy wynagrodzenia w wysokości 360 zł za sporządzenie środka odwoławczego.

Jednakże przepis ten ma zastosowanie jedynie w wypadkach, gdy sporządzający ten środek odwoławczy adwokat nie występuje przed sądem,

a więc zostaje wyznaczony przez prezesa sądu jedynie do wykonania tej określonej czynności lub też po sporządzeniu środka odwoławczego nie stawi się na rozprawę przed sądem odwoławczym np. w sytuacji, gdy obrona przed tym sądem nie jest obligatoryjna.

W przypadku sporządzenia apelacji przez obrońcę, który występował już przed sądem I instancji, to czynność ta wchodzi do obowiązków adwokata świadczącego obronę przed sądem I instancji. Natomiast w przypadku wyznaczenia obrońcy, już po wydaniu wyroku przez sąd I instancji, który sporządzi apelację, a następnie będzie wykonywał obronę przed sądem II instancji, obrońcy takiemu będzie przysługiwało jedynie wynagrodzenie za obronę przed tym Sądem (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 lipca 2003 r. II AKa 307/03, wydanego na tle sprawy karnej).

Powyższe będzie miało analogicznie zastosowanie w przedmiotowej sprawie, jako że pełnomocnik z urzędu został ustanowiony już po wydaniu wyroku zawierającego zaskarżone zażaleniem rozstrzygnięcie przez Sąd I instancji, wynagrodzenie zaś pełnomocnika dotyczące uzupełnienia /wniesienia / przez niego zażalenia i reprezentowania przed Sądem II instancji mieści się w całości w przyznanym wynagrodzeniu w postępowaniu zażaleniowym.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł na podstawie § 19 ust. 1 w zw. z § 13 ust. 2 pkt 1 i § 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, uwzględniając w wysokości odpowiadającej 25 % stawki minimalnej plus podatek VAT i zasądzając ostatecznie na rzecz pełnomocnika od Skarbu Państwa kwotę 738 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przez Sądem Okręgowym w Rzeszowie, jak w pkt III wyroku.

Zarządzenie:

1. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pozwanej E. R.- N.,
2. Kal. 1 tydz.